

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

М 74

Рекомендовано до друку кафедрою мовної підготовки іноземних громадян (протокол №4 від 11.11.2014) та Науково-дослідним центром історичного краєзнавства (протокол №1 від 27.10.2014) Сумського державного університету

М 74 **Мова**, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі : збірка наукових праць Випуск I / [упор. В. Б. Звагельський]. - Суми : Сумський державний університет, 2014. - Вип. I. - 192 с.

Редакційна колегія:

Власенко В.М. - к. і. н., доц.; Волкова О.М. - к. філол. н., доц.; Гедз О.В.; Дегтярьов С.І. - к. і. н., доц.; Завгородній В.А.; Звагельський В.Б. - к. філол. н., с. н. с., доц. (голова); Казанджиєва М.С. - к. п. н., доц.; Леміш Н.О. - к. і. н., доц.; Набок М.М. - к. філол. н.; Нестеренко В.А. - к. і. н., доц.; Садівничий В.О. - к. н. із соц. комунік., доц.; Шевцова А.В. - к. філол. наук., доц.

Упорядник

Звагельський В.Б.

Перший випуск збірки наукових праць “**Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі**” містить статті, розвідки та повідомлення, присвячені різноманітним актуальним питанням гуманітарних дисциплін.

Серед авторів переважно науковці Сумського державного університету, краєзнавці та студентська молодь.

Для науковців, викладачів та вчителів, краєзнавців.

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

домівках. Коли ж злива закінчилась, у Макондо ніхто навіть і не згадав про три тисячі безжально вбитих, окрім Хосе Аркадіо Буендіа Другого. Дивом урятувавшись, він до кінця своїх днів не міг забути жахливу картину, спостережену в вагоні потяга, заживши своїми розповідями слави божевільного: "- Там було, мабуть, три тисячі, - прошепотів Хосе Аркадіо Другий. - Чого? - Мертвих, - пояснив він, - напевно всі ті, що зібралися на вокзалі. - Жінка подивилася на нього з жалістю. - Тут мертвих не було, - заперечила вона. - Від часів твого родича, полковника Ауреліано Буендіа, в Макондо нічого не ставалося" [5, с. 397]. На наше переконання, не казкова, а реальна, штучно створена втрата народної пам'яті, зображена в романі "Сто років самотності", видається особливо страшною, бо свідчить перш за все про деградацію нації, здатної ігнорувати криваві сторінки своєї історії.

У підсумку літопис вигаданого Г. Гарсія Маркесом містечка закінчується трагічно: по припиненні зливи раптом зривається пронизливий вітер, висушуючи рожеві кущі й назавжди засипаючи білим пилом заржавілі дахи; згодом усихають мигдалеві дерева, безлюдніють вулиці; з нечисленних мешканців покинутого Макондо залишаються тільки останні члени родини Буендіа, котрим судилося пережити нашість мурах і народити дитину зі свинячим хвостиком, - а потім гинуть і вони. Спустошене місто зникає з лиця землі, підхоплене могутнім вихором.

Загибель Макондо - останнє диво роману - змальована автором апокаліптично. На наш погляд, подібний фінал мав стати певним історичним уроком, застереженням людству, що в запалі політичної боротьби нерідко втрачало споконвічні ціннісні орієнтири.

Список літератури

1. Альперович М. История Латинской Америки (с древних времен до начала XX века) / М. Альперович, Л. Слезкин. - М. : Высшая школа, 1991. - изд. 2-е доп. - 246 с.
2. Земсков В. Габриель Гарсия Маркес : Очерк творчества / В. Земсков. - М. : Художественная литература, 1986. - 224 с.
3. Кофман А. Проблема "магического реализма" в латиноамериканском романе / А. Кофман. - М. : Высшая школа, 1999. - 207 с.
4. Кузьмук І. "Магічний реалізм" як самобутнє явище латиноамериканської літератури / І. Кузьмук, М. Мамовець // Зарубіжна література. - 2005. - №10. - С. 3-9.
5. Маркес Гарсія Г. Сто років самотності. Повісті. Оповідання / Габріель Гарсія Маркес. - К. : Всесвіт, 2004. - 616 с.
6. Світова література і культура : Навчальний посібник / [за ред. О. Мішукова]. - Херсон : ХДУ, 2004. - 252 с.

СЕМЯНИКОВА Н. Л., КАЦЮБА О. В.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ДИСЦИПЛИНАМ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ

Как правило, большая часть иностранных учащихся, желающих обучаться в вузах Украины, начинает учебу на подготовительном факультете. Поскольку для иностранцев наиболее престижное направление профессионального образования в наших вузах нефилологическое, одной из важнейших задач на

этапе довузовської підготовки являється навчання профільному общенню в учебно-науцній сфері, котре орієнтовано на будучу спеціальність студентів.

В нинішнє час в освіті існує декілька напрямків в навчанні, до яких відносяться як традиційне навчання, так і інноваційне. При виборі нових технологій, прийомів і методів навчання необхідно виходити з того, що період вивчення мови к моменту введення спеціальних дисциплін мінімальний. В процесі одного навчального року іноземний учасник повинен вивчити російську мову, отримати мовну підготовку по спеціальним дисциплінам в відповідності з профілем майбутньої спеціальності, ліквідувати прогалини в своїх знаннях. Необхідно також враховувати, що лекція залишається домінуючим видом навчальних занять в університетах, тому аудитування представляє один з важливих видів мовної діяльності. Іноземним студентам необхідно навчитися сприймати на слух інформацію, кторя представлена в якості типових аудіотекстів (пояснення викладача, лекція, науковий доповідь), розуміти тему, головну інформацію і загальний зміст тексту, сприймати обговорення на семінарах, практичних заняттях.

Традиційне навчання представляє собою навчання знанням, вмінням і навикам по схемі: вивчення нового матеріалу - закріплення - контроль. В останнє час традиційне навчання поступово витісняється іншими видами навчання, так як висуваються нові вимоги до особистості і процесу її розвитку в університеті. Очевидно, що об'єктивне розвиток педагогічної науки призводить до пошуку нових, більш ефективних технологій.

Інтенсифікація навчання природним дисциплінам передбачає використання сучасних форм і засобів навчання, застосування в викладанні нових методів пізнання. При цьому необхідно враховувати не тільки соціально-психологічну, але і академічну адаптацію іноземних студентів - процес пристосування до нової освітньої системи, до її організаційним, методическим, педагогічним принципам. Як показує наш багаторічний досвід, іноземні студенти відрізняються різним рівнем базової підготовки по природнонауцним дисциплінам, у більшості з них відсутні навика систематическої і самостійної роботи, спостерігається инфантильність, розслабленість, розсіяне увага на заняттях. Тому для більш повного залучення студентів міжнародних груп в освітній процес викладачів ФМО застосовують на заняттях ролеві ігри. Головною метою інтерактивних ігор є не тільки отримання теоретических знань по предмету і збільшення словникового запасу, але і розвиток мовної уміння, формування навиків общення, здатність висловлювати думку і розуміти висловлювання. Такі заняття передбачають використання отриманих знань в реальних життєвих ситуаціях. Наприклад, на заняттях по біології ми стали частіше застосовувати ігрові методи навчання, засновані на принципі імітаційного моделювання ситуацій реальної професійної діяльності (студенти виступають в ролях лікаря і його пацієнта, фармацевта в аптеці, лаборанта в лікарні, відвідувачів музею природи і анатоміческого музею і др.). В якості моделей ситуативно-ролевої ігри в аудиторії служать навчальні

відеофільми, плакати, муляжи, музейні препарати, фотографії, атласи. Просте і доступне зрительне підкріплення слухової і письмової інформації полегчає розуміння мови, особливо в умовах обмежених мовних можливостей на стартовому етапі навчання.

При виборі матеріалу (як предметного, так і лексического) викладач визначає конкретні завдання ігрового заняття і його мету. В ході такого заняття студенти-іноземці оволодають не тільки певним лексическим запасом російської мови, але і мовою науки, головну специфіку якої складає спеціальна термінологічна лексика, вивченню якої на кафедрі природничих наук відводиться особливе місце. При такому способі організації навчально-пізнавальної діяльності студенти є не пасивними отримувачами інформації, а самі активно беруть участь в навчальному процесі. Ігрова діяльність на уроці не тільки організує процес спілкування, але і максимально наближає його до природної комунікації. Ігрові вправи зацікавлюють навіть найпасивніших і слабо підготовлених студентів, знімають мовний бар'єр, сором, подолають страх допустити помилку. Гра дозволяє навіть складний для вивчення матеріал представити в цікавій для них формі, дозволяє максимально індивідуалізувати навчальний процес з урахуванням рівня знань і особливостей особистості, допомагає студенту по-новому побачити предмет навчання. Але гра повинна будуватися на матеріалі, який знайомий студентам, служити для закріплення або повторення, а також мати добровільний характер. Не рекомендується використовувати гру для вивчення нового, так як вивчаючі будуть робити багато помилок.

Необхідно відзначити, що в практиці викладання природничих дисциплін іноземним студентам інтерактивні методи можуть виступати не "самостійно", а їх елементи можуть включатися в різні форми занять, як в методику проведення практичних занять, так і лекцій. Можливо, що кілька різних методів будуть ефективно поєднатися на одному і тому ж занятті [1, с. 189-194.].

На ФМО НТУ "ХПІ" в процесі викладання курсів "Основи екології" і "Системи технологій" в кількох групах китайських студентів нами були апробовані деякі інтерактивні стратегії, зокрема, методика ситуативних завдань. Данна методика відповідає вимогам проблемно-орієнтованого навчання, передбачає максимальну активізацію пізнавальної діяльності студентів і їх активну участь в навчальному процесі. Ситуативні завдання були складені відповідно до цілей курсів і з урахуванням рівня мовної підготовки іноземних студентів, яка дозволяла б їм активно брати участь в навчальному процесі. Такі завдання були орієнтовані як на опрацювання теоретичних основ курсу, так і на закріплення навичок і навичок в різних видах мовної діяльності. На заняттях студенти обробляли складні ситуації, приймали самостійні рішення по різних технологічних і екологічних проблемах. Наприклад, студентам було запропоновано обговорити актуальні екологічні проблеми сучасного Китаю. Перед проведенням заняття студенти самостійно вивчили основний і додатковий матеріал по даній темі, написали короткі реферати по конкретним проблемам, продумали

варианты их решений. Также студенты имели возможность заблаговременно подготовить роли участников задания (директора химического завода, технолога, экономиста, эколога, юриста и др.). Во время занятия преподаватель контролировал ход обсуждения, подводил студентов к принятию верных решений, обучал навыкам осознанного монологического высказывания. В конце занятия "группа решения проблем" презентовала выработанные командой предложения по решению актуальных задач.

На наш взгляд, интерактивное обучение позволяет решать одновременно несколько задач, главными из которых являются развитие коммуникативных умений и навыков у иностранных студентов, повышение мотивации к изучению языка и специальных предметов, помогает установлению эмоциональных контактов между студентами, обеспечивает воспитательную задачу, поскольку приучает работать в команде.

Одним из примеров практического применения интерактивного метода обучения является использование в аудитории электронной интерактивной доски (ИД) в комплексе с компьютером и проектором. Специальное программное обеспечение позволяет преподавателю создавать авторские занятия. Это предусматривает значительную работу по формированию учебного материала в электронной форме. Работа с ИД имеет существенные преимущества, так как позволяет многократно и быстро перейти от одной части занятия к другой, в любое время вернуться к уже изложенному материалу и повторить объяснение при недостаточном усвоении темы, разъяснить возникшие у студентов вопросы. С помощью ИД преподаватель осуществляет подбор текстового, иллюстрационного материала по теме занятий, может проводить виртуальные лабораторные работы, организовывать оперативный контроль. Студенты могут выполнять задания совместно, своевременно вносить поправки. Использование ИД в учебном процессе активно стимулирует их мотивацию к учебе, они более охотно выполняют интерактивные задания. Учебный материал становится интересным, запоминается без труда и способствует "включению" всех видов памяти (зрительной, слуховой, образной и эмоциональной).

Следует учесть и немаловажную роль глобальной сети Интернет, позволяющей студентам получать доступ к различной информации уже в первые месяцы обучения. Бесспорно, Интернет - ресурсы и новейшие технологии позволяют создавать оригинальную обучающую среду. Однако важно подчеркнуть, что мультимедийные системы не должны заменять реальную учебную деятельность, реальное коммуникативное пространство и реального преподавателя. На начальном этапе обучения иностранные учащиеся еще не могут самостоятельно использовать информацию, им необходимо приобретать и отрабатывать определенные навыки и умения под руководством преподавателя. Для иностранцев более доступны контролирурующие программы, которые помогают закрепить знания.

Необходимо отметить, что инновационное обучение не является единственно верным и не противопоставляется традиционному обучению. Интерактивные технологии могут не соответствовать индивидуальным психологическим особенностям личности студента. В этом аспекте объяснительно-иллюстративные, традиционные методы обучения являются более универсальными. В связи с этим на начальном этапе обучения

иностраннных студентов не следует полностью отказываться от традиционной методики обучения, когда преподаватель дает определенные знания и требует на них ответы.

Список литературы

1. Лапузіна О.М., Лісачук Л.М. Формування екологічної етики іноземних студентів на основі ситуаційного навчання // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: наукові дослідження, досвід, пошуки: Зб. наукових праць. - Вип. 11. - Харків. 2007. - С. 189-194.

СКВАРЧА О. Н., АБДУЛЛАХ Б.

ИГРА НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ

Среди методистов существует мнение, что на начальном этапе обучения иностраннных студентов русскому языку игра является наиболее эффективной формой обучения, так как способствует появлению и развитию интереса к иноязычному общению, создаёт иноязычную информационную базу, формирует необходимые речевые механизмы.

Игровые технологии являются тем педагогическим инструментом, который, с одной стороны, способен снять языковой барьер, а с другой стороны, интенсифицировать процесс обучения русскому языку как иностранному, сделать его активным, плодотворным и приближенным к естественному процессу коммуникации на родном языке.

Сам термин "игра" ассоциируется с понятиями шутки и смеха, удовольствия, легкости и указывает на связь игровых моментов с положительными эмоциями. Следует отметить, что, несмотря на наличие разнообразных трактовок термина "игра", общим для всех неоднозначных подходов является рассмотрение игры как вида деятельности, мотивом которой является получение положительных эмоций, приобретение новых знаний, умений и навыков, развитие личностных качеств и отношений с окружающими, предоставление неограниченных перспектив следования принципу воспитания [5].

Ценность игровых методов и приёмов обучения состоит именно в том, что они вызывают у иностранцев повышенный интерес, положительные эмоции, помогают концентрировать внимание на учебной задаче, которая не навязывается преподавателем, а возникает у самих учащихся. Они дают возможность решать учебные задачи в заинтересованной и активной атмосфере. Именно в игровой ситуации улучшаются и ускоряются процессы восприятия, понимания и усвоения учебного материала студентами.

Для каждого обучающегося знания, приобретаемые в игре, становятся лично значимыми, эмоционально окрашенными - это помогает лучше понять и почувствовать изучаемую ситуацию. В свою очередь, это требует от учащегося мобилизации приобретенных умений, вызывает желание углублять новые знания, расширяет его кругозор, а самое главное, способствует овладению набором коммуникативных умений.